

## ЖИВОТ, ОТДАДЕН НА НАШИТЕ ИДЕИ И ИДЕАЛИ

Слово на др. Тодор Живков, произнесено на срещата, организирана от ръководството на СБП, посветена на 75-годишнината на акад. Пантелей Зарев

Скъпи другарю Зарев,  
Уважаеми другарки и другари,

Ние сме свикнали да казваме, и това е правилно, че такива годишнини като настоящата са щастливи годишнини.

Да, годишнината, която днес отбелязваме, е щастлива.

Защо?

— Защото животът на изтъкнатия наш учен, културен деец и верен син на своя народ и партия академик Зарев е живот, отдаден на работа и борба, на борба и работа в името на родината, на нашите идеи и идеали.

— Защото академик Зарев заема свое, подчертавам — свое място в нашия духовен живот. А да заемаш свое място в един процес, това е най-голямата оценка, която краси името и делото на човека.

— Благодарение на своите качества, на таланта си той израсна в културния ни живот като личност, без която днес не можем да си представим българската култура.

Затова ние, нашето партийно и държавно ръководство, неговите другари и приятели, се радваме на тази годишнина и достойно я отбелязваме.

Академик Пантелей Зарев принадлежи на една уникална генерация от дейци на партията и на културния фронт. Това е генерацията, чийто творчески път започна в условията на борбата за нов живот, премина през периода, когато се изграждаха основите на социализма, и стана една от главните гравивни сили на нашия възход след Априлския пленум.

Историята се оказва особено щедра и същевременно особено взискателна към тази генерация. Въпросът е доколко нейните представители, всеки по своему, са съумели да развият в себе си добродетелите ѝ.

В тези добродетели се открояват три, така да се каже, пласта. Ако използваме терминологията на диалектическия материализъм, става дума за общо, особено и специфично.

Общото — това са добродетелите на нашия, на българския тип културен деец, носител на най-добрите качества на българската култура, на нейната органическа свързаност със съдбата на България, на най-прогресивното от световната култура,

**Особеното** — това са добродетелите на социалистическите ни традиции, проявили се особено силно в историята на България.

**Специфичното** — това са добродетелите на априлския етап, в който в диалектическо единство се проявява и характерното за България, за нейната история, и характерното за социалистическата ни култура изобщо, и характерното за априлския разцвет, в който се доразвиха и издигнаха на нов етап ценностите от нашето минало.

**Пантелей Зарев** е живо олицетворение на това диалектическо единство.

В това е неговата сила, неговото обаяние.

В това е силата на неговото творческо дело.

Когато говорим за значението и ролята на Априлския пленум за развитието на литературата и на културата, за тяхното отваряне към процесите, които се извършват в живота на човека и обществото, една от крупните фигури, които изпъкват пред нас, безспорно е Пантелей Зарев.

Нямам намерение да правя характеристика на делото на другаря Зарев. Не мога обаче да не отбележа неговата изключителна работоспособност и неостаряващия му интерес не само към творците от миналото, но и особено към днешния ден на нашата литература, като се започне от утвърдените писатели и се стигне до надеждите, които бъдат младите.

Въпреки че съм му правил другарски бележки във връзка с някои негови работи, искам специално да подчертая също така широтата на възгледите му, отсъствието на деленето на талантите на „наши“ и „ваши“, стремежа за обективност на оценката.

Днес ние имаме талантливи хора в тази област. И те дават своя значим принос за разцвета на нашия духовен живот. Сред тях искам особено да отбележа мястото на априлското поколение от деца, които носят щафетата на родолюбието и партийните критерии.

В развитието и разцвета на родната култура изключителна е ролята на децата като нашия юбиляр. Със своя принос, със своето творческо дело, със своята целеустременост те са жив пример:

- как трябва да се служи на своя народ, на своята родина;
- как трябва да се работи с пълно напрежение и всеотдайност;
- как не трябва да се почива на стари лаври и успехи;
- как трябва да се воюва за нашата дружба с великия Съветски съюз.

А в новия етап, в който навлиза страната, изискванията към всяка една от човешките дейности неимоверно нарастват. Особено в областта на идеологията, каквато безспорно е литературата, нейната теория и история, включително литературната критика. Мисля, че и ръководството на Съюза на българските писатели, и партийното бюро в Съюза би трябвало да поставят тези въпроси на дневен ред.

Творческото дело на академик Зарев е пример за това, как при разработването на такава специализирана област като литературната теория и критика могат и трябва да се правят по-широки изводи и обобщения, засягащи изобщо народопсихологията, облика на човека и формирането на неговата душевност.

Това е важен аспект на фундаменталния проблем за обективното и субективното в нашето общество, за нарастващата роля на човешкия фактор в цялата съвкупност от изменения в производителните сили и в обществените отношения, извършващи се в хода на изграж-

дането на зрелия социализъм и осъществяването на научно-техническата революция. Днес в условията на качествено новия растеж във всички области ние се нуждаем от изследвания по този проблем.

Тук огромна и незаменима е ролята на нашата литература, на нейната теория и история. Чрез своята художествена сила и въздействието литературата е призвана да моделира нови качества и ценности в хората, в целия субективен фактор.

И още нещо. Синтезът на науката, културата и образованието, където академик Зарев също дава своя влог, е терен, който очаква нашите културни дейци. Пътят днес е един: интеграцията на тези три области, тяхното отваряне една към друга, тяхното взаимно проникване една в друга.

Що се отнася до качества на другаря Зарев като съратник в една по-друга област, ловджилъка, ще оставя оценката на историята. Надявам се, че историята ще бъде също така обективна към тази негова дейност, както аз се постарях да бъда обективен. Става дума за сценката на участието му в така наречената „ловна дружинка“ — и ловна, и приятелска. Още повече, че в ловната дружинка имам известен дял и аз. . .

От сърце пожелавам на нашия юбиляр дълги години живот, здраве и работоспособност, за да задълбочи още повече у себе си ония качества, които го правят една от водещите фигури в нашата социалистическа култура.

Докато дишаме ние, комунистите, сме длъжни да растем, да преодоляваме слабостите, да се справяме с новите задачи, които поставя пред нас животът.